Realistisk idealism eller: om verkligheterna

A.M. Carlson

Skriven mellan:
4:e Maj – 2:a Augusti 2019

Denna text försöker summera en ny åskådning: realistisk idealism. Som tar till vara på realismens idé om att modeller motsvarar en verklighet som går att nå via sinnena, men som också tar till vara på idealismens idé om medvetandet som en icke-reducerbar realitet. Skillnader mellan realismen och idealismen överbryggas genom att tala om flera sorters verkligheter...

1.

En sådan term som realistisk idealism kan låta som en självmotsägelse eller som ett försök att beskriva Immanuel Kants filosofiska symbios mellan empirism och rationalism, detta är dock förhastat. Till att börja med bör begreppen realism och idealism definieras för sig. Realism är uppfattningen att verkligheten visas via våra sinnen och att denna verkligheten finns utanför våra sinnen och i sig självt påminner om sinnenas vittnesuppgifter. Idealism är uppfattningen att verkligheten visas via medvetandet och att verkligheten inte nödvändigtvis är något annat än medvetande, alternativt att det medvetna har en överordnad roll. Hur ska dessa ståndpunkter gå att förena? Till att börja med gäller det att förstå att verkligheten kan visas såväl via sinnena som medvetandet; det var detta Kant insåg när han gjorde en symbios mellan dem, men denna symbios var inte ett verkligt erkännande av bådadera kategorierna. Det var ett sätt att internalisera sinnena till blotta medvetandet och i tröstpris fick realismen att stoffet, som är föremål för medvetandet, är en ospecificerad realitet. Beträffande verklighetsaspekten går realismen ut på ett slags korrelation, denna korrelation innebär att verkligheten i någon mån *är* sinnlighet, likt den i någon mån *är* medvetenhet idealistiskt sett.

2.

Under 1900-talet har realismen och idealismens ställningar varit i gungning. Idealismens gungning syns i synnerhet hos logiska positivister som gjort filosofen till en språklig och vetenskaplig hjälpreda, här kommer filosofen i andra hand och all auktoritet i egenskap av filosof ger dåligt samvete. Tanken, logiken och språket korrelerar här med föremålet som finns på något sätt som inte är ett helt annat sätt än det som tanken, logiken och språket framställer det som. Det tas som något mer nyktert att tala om verkligheten som sinnlig än som medveten, till trots att dess empiriska status är exakt lika (o)befintlig. Realismens gungning visas i fenomenologin som värjer sig emot att medvetandet reduceras till några högst triviala egenskaper och erfarenheten som görs av fenomen ska inte fattas som korrelationen till fenomenet utan fenomenets vara i och, rent av, som medvetande (i den föga mån denna fråga alls kan ställas inom fenomenologin). Detta fenomen innebär att medvetenheten är verklig och detta hamlar således i samma antinomi som realismen.

3.

Realismen har lyckats övervinna sig själv i mångt och mycket, på ett sätt som idealismen ännu inte har, detta genom nyrealismen som övervinner realismens stora problem. För i dess fokus på korrelationen har den förutsatt en verklighet och att denna verklighet ska manifesteras i en subjektiv verklighet och denna subjektiva verklighet är inte mer än en reflexion av den faktiska verkligheten.

Detta gör att subjektiviteten bara är verklig om den avbildar Verkligheten. Vad nyrealismen, med Markus Gabriel i spetsen, gör är att den talar om flera verkligheter. Medan Verkligheten eller världen inte finns. Alla verkligheter hänger inte samma till en stor verklighet som avslöjar något om varje verklighet som inte finns i verkligheterna. Detta gör att en fantasi om vatten är lika verklig som vatten, bara det att fantasin om vatten äger rum i en annan domän än i den faktiska domänen, den äger rum i den domän där fantasin visas.

4.

Med nyrealismen bär medvetandet på en otrolig mängd sanning i sig själv och dess verklighet är magnifik i att kunna föreställa sig saker och ting i en ofantlig hastighet, detta är inte något att lämna till psykologin utan något som bör vara lika verkligt för filosofer, på samma sätt som den faktiska verkligheten är det (såvida filosofen inte är solipsist). Något som idealister och halvidealister egentligen alltid har vetat om: att medvetandet inte är mindre verkligt än det faktiska. Samt den romantiska idealisten har vetat det samma om emotionerna. Inget är här mer eller mindre verkligt i domänen i fråga. Om någon talar om vatten och talar om det i en specifikt faktisk domän och inget vatten förekommer här så talar den om något overkligt. Talar den däremot om vatten utefter den domän där fantasin härrör så talar den om något verkligt, så är även fallet om den talar om exempelvis sagoväsen. Det är alltså inte innehållet som är det primära utan domänen eller domänerna, alltså verkligheterna.

5.

Sådant som produceras av medvetandet, emotionerna och livet överhuvudtaget, såsom normer, etik och estetik, har under 1900-talet kommit att reduceras till illusioner, i synnerhet bland existentialister och postmodernister, eller extremmodernister som är ett lämpligare namn för dem (eftersom de inte avskaffat modernismen utan bara förstärkt den eller rent av fortsatt den). Med att något är en illusion avses att det är ett bihang på Verkligheten, även fast extremmodernisten skulle hävda att den inte tror på Verkligheten så går just dess projekt ut på att förhindra att Verkligheten blir en projektionsyta för illusioner. Varje norm går därför att släcka ner, bakom varje etisk ansats lurar en illusionist och vid varje konstnärligt uttryck en subjektiv smak, lika riktig och oriktig som alla andra smaker. Här blir det istället frågan om olika domäner, det sociala, estetiska och etiska är inte primärt i den faktiska domänen. Även fast dessa uppträder där så är det inte där i dessa i verkligt avseende visas, det låter sig ej förklaras via den faktiska domänen, eftersom detta inte går att reducera till den.

6.

När något betraktas som illusion tenderar det att göra det på förmenta grunder, antingen på deskriptiva grunder eller så på empiriska grunder. Med det förstnämnda avses att söka en egenskap som ska visas i den faktiska domänen och med det senare att det som är i den faktiska domänen måste bli märkt med sinnena, eftersom förutsättningen här är att det som är i den faktiska domänen är sinnlighet. Ett högst signifikant exempel på detta är frågan om jaget, där det frågas om ifall det finns någon jag-egenskap i den faktiska domänen som kan visas via sinnena och som är sinnlig. Inget jag blir funnet här, detta betyder inte att inget jag finns, det betyder att den som söker efter jaget som en illusion, låt benämna den som *Släckaren*, söker på fel ställe eftersom den tror på Verkligheten och härmed tror att allt bara kan finnas inom en domän, och att medvetandet är en avbild av detta alternativt att den faktiska domänen är en avbild av medvetandet. Jaget finns i medvetandets domän och innebär upplevelsen av sig själv som sig själv som grundad på tidsligheten. Medvetandet ska inte fattas som en mängd föremål, som är fallet i den faktiska domänen (medvetandet kan vara detta i den faktiska domänen, såsom i en naturvetenskaplig undersökning) utan som en speciell sorts upplevelse, men även som upplevelsens positionerande överhuvudtaget, såsom till den föreslagna tidsligheten (att förutsättningen för upplevelsen är oupphörlig). Detta är således inget som märks via sinnena och det är heller inte frågan om någon korrelation i någon Leibniz lag innebörd, jaget har inget identiskt att korrelera med eftersom det inte är något i sig själv, inget i den faktiska domänen. Självet och jaget befinns alltså här i två domäner som har kontakt, men egentligen har de inga adekvata egenskaper gemensamt. Vad de har gemensamt är att jaget bekräftar självets varande, alltså att det kroppsliga försöker att bestå och bli till i ett slags symbios.

7.

Det är ingen större svårighet att teckna en generell bild av realismens syn på sanningen, den är en korrelation mellan det sinnliga föremålet och sinnena. Att teckna en liknande bild av idealismen är dock svårare. Framförallt handlar det om att medvetandet eller idéer har en sanning i sig som finns i verkligheten som upplevs, men inte på samma sätt. Det verkliga måste därför nås på ett sådant sätt att medvetandet och idéerna nås. Medvetandet bekräftar i verkligheten vad det redan vet och medvetandet ska närmast korrelera med sig själv. Alltså är detta en monistisk föreställning, snarare än en dualistisk, som är fallet hos realismen. Korrelationen ska gälla i ett sådant avseende att den inte gäller. Till att börja med är korrelationsidén i realismen inte felaktig för sig, en aspekt av sanning är att något kan karaktäriseras på ett sådant sätt att det motsvarar ett faktiskt skeende som föregick karaktäriseringen, men detta är inte den enda sanningen. Detta är bara den positionerade sanningen mellan de olika domänerna, det är så att säga den dualistiska sanningen. Om dualistisk

sanning är typiskt för realismen, är alltså monism typiskt för idealismen. Den monistiska sanningen innebär att sanningen är sann i sig själv, eftersom medvetandet inte givet ska fånga in ett föremål som är förhanden. För den realistiska idealismen gäller att varje domän är sann i sig själv, men detta öppnar också upp för att domänerna kan karaktäriseras i varandra. Men sann i sig själv ska här fattas: sanning som är sann utefter hur väl domänen upprätthåller den egna domänen och hur systematisk domänen är. Detta fångar alltså såväl in dualism som monism och är i denna kombination ett slags pluralism.

8.

Begreppen monism, dualism och pluralism ska inte fattas i någon substans eller egenskapsinnebörd, utan ska blott fattas i en sanningsinnebörd. Monism till domänen i en sanningsinnebörd avser att domänen har särskiljande egenskaper, en fantasi om vatten kan därför inte förklaras utefter samma utgångspunkter som faktiskt vatten. När allt förklaras utefter samma egenskaper, utefter en och samma domän så knyts det samman till en helhet, här bildas Verkligheten. Detta är även orsaken till att den realistiska idealismen är pluralistisk, den delar blott monismläran som splittring. Beträffande dualism innebär substans och egenskapsdualism samma främmande element, att blott tala om två verkligheter och någonstans acceptera idén om Verkligheten. Samtidigt erkänner den realistiska idealismen att upplevelsen är något annat än det faktiska, men inte utefter en strikt kroppslig uppdelning.

9.

Följer man nyrealismen hela vägen leder den till idealism i bemärkelsen att det finns monistiska sanningar och att det som upplevs har något att göra med medvetandet *som sådant*. Realismen är dock djupt rotad genom att varje domän är en *realitet*, således är upplevelsen av denna domän motsvarad av något verkligt. Det är såväl frågan om en realism som en idealism i avseende till sinnena och medvetandet. Jaget, tiden och rummet är exempel på begrepp som inte finns i den faktiska domänen i någon deskriptiv innebörd. Jaget finns i vad som kan benämnas för den intryckliga verkligheten, som av Verklighetstroende och Släckare bruka benämnas som subjektiviteten. Detta jaget förutsätter sig själv som en tidslighet, en ständighet som visar självet som sig (för vidare läsning om detta, se *Viljans konsekvens*). Tiden är domänen varpå alla domäner vilar, men inte via att domänerna kopplas ihop och skapar tiden eller skapar någon värld av tiden, tiden finns redan innan och dess karaktärisering i domänerna som tidslighet (tiden i sig) snarare än samtidighet (den positionerande tiden). Således kan aldrig tiden på allvar träda fram som Verkligheten, eftersom dess vara alltid stannar som tidsligheten. Tiden är även skaparen av rummet som krävs för att domänerna överhuvudtaget ska kunna ha något innehåll.

10.

Det har framkommit tillräckligt mycket om den realistiska idealismen för att kunna praktisera den på filosofiska discipliner och spörsmål överhuvudtaget. Lämpligt är att börja med att titta på metafysiken. Den logiska positivismen, som egentligen redan har sin startpunkt i 1700-talet med David Hume, värjer sig desperat emot metafysik. Dock har det här visats att idén om korrelerande sinnliga föremål i någon innebörd är lika metafysisk som föreställningen om att tillvaron i någon mån är medvetande. Ett sätt att lösa detta är genom att ge solipsismen rätt, det finns inga korrelerande föremål. Här visas att när realismen undviker sina egna problem, när den undviker metafysiken, så faller den över i idealism (och här i metafysik). För i solipsismen blir allt till medvetande. Men den logiska positivisten har inte lyckats övervinna metafysiken det minsta. Med metafysik ska inte fattas en samling frågor som tillsammans bildar metafysiken, med metafysik avses läran om Verkligheten. Denna Verklighet lyckas inte 1900-talsrealisterna bli kvitt, den etsar sig bara fast djupare i jorden desto mer den logiska positivisten försöker rubba den.

11.

Fenomenologin vill till att börja med, med Edmund Husserl, kännas vid metafysiken i bemärkelsen den första frågan för filosofin. Den första frågan filosofiskt sett är att göra subjektet transcendentalt. Här är monismen utgångspunkten, där allt måste börja ifrån ett. Detta är den metafysiska förutsättningen, att allt ska stamma ur *ett*. Monismen är så att säga förutsatt i metafysiken (även det korrelerande sanningsbegreppet utgår ifrån det som korrelerar som i sig självt är sinnligt). Extremmodernister har försökt släcka metafysikens sken, enda sättet att släcka skenet visade sig dock vara genom att komma med ett ännu starkare sken som skulle skingra alla ljus som splittrade upp Verkligheten, de lät släcka ljus med ljus. Även fast den realistiska idealismen misstycker till logiska positivister och extremmodernisters sätt att reducera filosofin så är den icke-metafysisk och detta på allvar, till skillnad ifrån 1900-talets antimetafysiska strömningar, genom att inte tro på den Verklighet som metafysiken har som den enda domänen eller som domänernas domän. Den realistiska idealismen har alltså två invändningar emot metafysiken: den första att det finns fler än en domän och den andra att Verkligheten överhuvudtaget inte finns.

12.

Med Kant vann medvetandet priset att vara upphovsman till hur tillvaron framträdde, men det drabbades av förbannelsen av att aldrig var verkligt. Redan med John Locke och Hume påbörjades medvetandets overklighet, men här var det fortfarande möjligt att bli verkligt, detta genom att avbilda Verkligheten; sinnlighetens verklighet bestäms via Verkligheten, sinnena måste alltså gå

under som något för sig för att kunna vara verkligt. I och med detta har det som hör till medvetandet långsamt kommit att bli något otillräckligt, som enbart kan vinna sin verklighet via den faktiska domänen. Detta gör att domäner som framförallt manifesteras i medvetandet bara tas för subjektivitet och all subjektivitet tas som flyktig. Det går att peka på sådant i denna, det subjektiva, domänen som är flyktigt, såsom känslor, men detta vore som att påvisa den faktiska domänens flyktighet genom att peka på en porlande bäck. Flyktigheten är så att säga riktig, men att bara utsätta en eller några domäner för denna kritik är godtyckligt. Beträffande att den faktiska domänen skulle vara falsk så görs detta gällande via en essentialism, alltså föreställningen om att egenskaper finns som sådana och är överordnade realiseringen. Essensen finns i den faktiska domänen som ett spårande, ett blivande, men den finns inte faktiskt i den faktiska domänen. Snarare finns den direkta essensen i medvetandets sfär och framförallt i självets potentialer, så den konstant som försöker förankras i den faktiska domänen råder snarare i den subjektiva domänen, som med domän-läran hellre borde benämnas som intrycks-domänen.

13.

I och med medvetandets *avverkligande* får sådant som gärna kopplas till den medvetna sfären förlorad betydelse, som märks via det nämnda: normer, etik och estetik. Dessa blir illusioner som uppkommit via någon eller några särskilda illusionister som förleder de många ifrån Verkligheten. Ett första fel som här begås är att tro att normer uppkommer enkom fritt eller slumpartat ur medvetandet, här är faktiskt medvetandet i kontakt med den faktiska domänen. Detta inser somliga Släckare, såsom mer materialistiskt orienterande, men den enda skillnaden här är att illusionisten står på en materiell bas. Vad som inte förstås är att normerna har en egen verklighet, även fast denna verklighet berättar om den faktiska domänen, ritualiserar i den faktiska domänen och har påbud om vad man ska göras i den faktiska domänen så handlar berättelserna, ritualerna och påbuden om allt annat än den faktiska domänen, de *är* den faktiska domänen, men *grundas* inte i den. För extremmodernistiskt finns det riktningar som godkänner att normer är verkliga, problemet är att dessa inte kan få vara verkliga i eller jämte den faktiska domänen utan måste istället göras till Verkligheten. Där allt som är verkligt utgår ifrån, vad som kan benämnas för, socialmonism. Vad som förloras i denna föreställningen är insikten om att normer just uppkommer i den faktiska domänens konsekvenser samtidigt som det uppkommer ur dess intet, de uppkommer på grund av en normlöshet. Normerna konkurrerar på så vis med den faktiska domänen, i att kunna vara fasta och gällande i samma utsträckning.

14.

Dessa tankar kan tyckas förbryllande, i synnerhet i en kultur som i närmare tvåhundra år har

avverkligat medvetandet (på ett sätt ännu längre, men stora delar av den tyska idealismen har spretat emot). Det kan därför vara lämpligt att formulera en explicit definition, Markus Gabriel har begreppet ”föremålsområde” som är de regler som gäller för en viss mängd föremål. En Verklighetstroende kan direkt invända att detta gör att det bara finns en Verklighet eftersom allting påverkas av fysiska lagar eller materian överhuvudtaget eller dylikt. Mycket riktigt går det att märka sådant som fysik i ett föremålsområde, såsom en uppställning av normer, men dessa kan inte förklaras med hjälp av fysikens regelverk. Dessa regler *är*, men de är inte *grundande*. Föremålsområden innebär en pluralism och för varje regel som innefattar somliga föremål i och med denna regeln bildar ett nytt föremålsområde. Domänbegreppet innebär inte en lika långt gående pluralism, här går det istället att sammanfatta det via fyra distinkta verkligheter: den faktiska domänen, den intryckliga domänen, den normativa domänen och den estetiska domänen.

15.

Mellan domänerna finns det sedan en mängd föremålsområden, inte i bemärkelsen att dessa är beroende av domänens regler, snarare bildas domänen efter föremålsområden. Mellan den normativa och estetiska domänen går etiken att finna, denna är normativ genom att försöka bilda en normativ verklighet och estetisk just via försöket att bilda något som inte går att reducera till något funktionellt. Ett problem för etiker här är: gäller detta all etik, allt som överhuvudtaget föreställs i termer av bör? Det gäller här att notera att etiken inte primärt görs gällande i den intryckliga domänen, utan i den normativa och estetiska. Förvisso inverkar det intryckliga och det är frågan om en intrycklig estetik och normer som bildas via en mängd intryck, men det går inte utefter det intryckliga regelverket att begripa etiken. När det frågas om ifall något är etiskt frågas det om domänernas innehåll, hur systematiserat detta är och om det leder till något som kan manifesteras som bra i den faktiska domänen. Men det går inte att se om något är bra i den faktiska domänen, för detta krävs normativiteten och estetiken. Frågan om hur etiken ska vara beskaffad är inte ett spörsmål för denna text, och realistiska idealister kan mycket väl har olika normativa etiker, men de har en gemensam (metaetisk) grund, nämligen att det är en etisk realism. För att ta reda på etiken går man inte till normer eller estetik som intrycket som en subjektiv domän utan finner dess faktiska drag som överensstämmer med det estetiskt normativa.

16.

Beträffande estetiken innebär detta att konsten inte är något overkligt, den låter sig heller inte förklaras med hänvisning till normer eller den faktiska domänen. Utan estetiken blir saker och ting overkligt. Med estetik avses ett görande eller märkande av något som inte primärt kan lokaliseras till dess funktionella innebörd. Detta görande är exempelvis nödvändigt i ett barns liv för att dess

verkligheter ska förverkligas, detta gäller i princip alla däggdjur, detta gör barnet genom leken. En förälder eller annan vuxen som säger till sitt barn ”det är bara fantasi” tror den har gett barnet Verkligheten, men istället har den berövat barnet på alla dess verkligheter. Fantasiernas hemvist är förvisso inte i den faktiska domänen, men blir de bannlysta ifrån den faktiska domänen kommer de bli isolerade och så småningom dö. Vad en förälder ska lära sitt barn är hur det går att skilja på fantasins verklighet och den faktiska verkligheten, men också inse vikten i att förena dem, lära barnet sanningen i att kunna lokalisera vardera föremål till dess föremålsområde och så småningom dess domän. Men en förälder bör alltså också lära barnet det sanna, det vill säga domänens verklighet och domänernas föremåls manifestation i en främmande domän. För det estetiska bildas via det främmande och bekanta och för att det bekanta ska kunna fortskrida behövs främlingskapets motstånd.

17.

När den faktiska verkligheten blir främmande träder den bekanta intryckliga verkligheten fram, det är så föreställningar om gud eller gudar uppstår. Var finns då Gud i den realistiska idealismen? Det har i närmare två hundra år talats i termer av att Gud är borta eller död, detta var dock inte sant. För han befann sig ständigt i världen, ibland gömde han sig bakom den och ibland var han den. På den första sidan av Det gamla testamentet skapade Gud världen, de gudstroende kunde inte stå ut med att läsa en enda sida om Gud utan världen: så kolossalt ensamt! Gud innan världen har rentav blivit ett problem: varför skapade gud världen vid ett specifikt ögonblick och vad gjorde han innan? Gud är ett kodord för världen, det tittas kanske upp i himlen, men vad som sökes i himlen är jorden.

18.

Verkligheten blir till genom positioneringen gentemot alltet. Denna position har Gud eller så intar han positionen genom att vara allt detta. När Gud inte längre är vid *Guds position* kvarstår ändå positionen, där människor sätter sig och iakttar alltet, Människan ser också detaljer som inte tillhör Verkligheten, dessa sorteras bort eftersom dessa inte kan infogas i någon helhet. Utifrån detta får inte sådant som etik plats, det får bara plats i dess intighet, via nihilismen som innebär att allt *egentligen* är värdelöst, att värden i slutändan ändå är en chimär. Men detta beror på att medvetandet antas som chimär, detta beror på materialiseringen av allt som finns. Det blir: materia = vara. Samt vara förutsätts som det sinnliga varat, det sekundära, eller som det formmässiga, det primära. Sinnena sätts som sekundära, till trots att det som upplevs är sinnligt vara, eftersom det som ska undersökas är ett *egentligen*; här brister sinnena, men är det sista verktyget kvar, dessa är dock bara ett medel för Verkligheten.

19.

Med detta sagt: nyrealismen och här i den realistiska idealismen har inte problem med gudar utan med gudspositionen. Detta innebär dock en kritik emot flera gudsbegrepp, där guden i fråga blir till via positioneringen snarare än i något eget begrepp. Frågan om ifall gud finns eller om det finns flera gudar i den faktiska domänen besvarar inte den realistiska idealismen, vad den dock besvarar är att den intryckliga verkligheten har en gudomlighet i bemärkelsen att den söker något den inte förstår sig på. Den söker mysterium, om så mysteriet enkom är den tidslighet denna pågår som, och den attackerande mening (och meningslöshet, vilket också är ett slags mening) som är bortom varje uns av självkontroll. Ett mysterium karaktäriseras i en okänd verklighet, i att upptäcka mönster som inte uppdagats tidigare eller tränga längre in i bekanta verkligheter som uppdagar något nytt. Just därför var Gud tvungen att bilda något mer än bara jord, han behövde också bilda himmel, så det fanns en annan verklighet som faktiskt inte hörde ihop med Verkligheten. För Verkligheten ruvar ständigt på något som är förseglat bakom den. Just därför vikten av att tro, tron på det bakom Verkligheten och även Verkligheten blir till via tron på den. Detta är skälet till att så många Gudstroende bekymrar sig för om hur många som tror på guden ifråga, för något blir till i tron, det finns inte på ett meningsfullt sätt i den faktiska domänen. När teism blir liberaliserat sker istället detta fenomen insides, där det bekymras över att i sig inte tro tillräckligt mycket, för tron ska skapa en egen fördold Verklighet.

20.

När uppdagas det att det finns flera verkligheter och för vilka uppdagas detta? Detta uppdagas vid insikten om att allt inte svarar mot ens egna tankar och emotioner och härmed fastslås dessa rörelser just som tankar och emotioner. Här finns den intryckliga och faktiska domänen. Men det märks även att dessa områden möts, såsom via dess symbios i drömmen, där det intryckliga skildrar det faktiska utan att det är gällande. Således handlar inte flera verkligheter om ett tillstånd som bara människan befinns i, däremot har olika djurarter och olika individer inom djurarter olika tillgångar till varierande verkligheter.

21.

Två frågor som ännu inte diskuterats är hur domänerna möts och varför de möts. En invändning emot de resonemang som här har förts fram skulle kunna vara att allt går tillbaka till den faktiska domänen, det är härifrån det egentligen härrör och i en trivial bemärkelse är detta riktigt, eftersom den estetiska domänen, etcetera, inte framträder som sådan utan i den faktiska verkligheten men inte som den faktiska verkligheten. Denna åtskillnad är i stora drag det samma som att självet är vara utan att grundas i vara (en åskådning som förklaras i *Viljans konsekvens*). Den andra frågan gäller

alltså varför det blir till i just en verklighet, exempelvis: varför blir det estetiska till ett verk som finns faktiskt? Ett svar på detta skulle kunna vara att det är overkligt och att det därför förverkligas. Snarare bör det beskrivas som att verkligheten är inför det egna averklig, den behöver vara i en annan verklighet för att inte förgå. Härmed uppdagas också frågan om overklighetskänslor: hur kommer det sig att vi känner overklighet när allt är verkligt? Detta beror på att somliga aspekter i en verklighet är overkligt, om vi exempelvis sätter den intryckliga verkligheten som en faktisk verklighet eller vice versa.

22.

En avslutande fråga att ta upp är den om att vi tenderar att tala om det verkliga på ett hierarkiskt sätt. Vilket även leder till att vi kan känna overklighetskänsla. Vad är overklighetskänsla frågan om, ifall allt faktiskt är verkligt? Overklighetskänsla är att verkligheterna inte framträder som de verkligheter de tycks som, verkligheterna är beblandade. Vilket gör att ett skeende kan betraktas som något som inträffar någon annan, till trots att det faktiskt inträffar en själv, här framträder den faktiska domänen som den estetiska domänen, samtidigt som den overkliga vet att det är frågan om den faktiska domänen. Det samma kan även ske omvänt: att det estetiska framträder som den faktiska domänen, barriärerna mellan verkligheterna skiljs. Härmed finns det något djupt dramatiskt i när verkligheterna går in i varandra, här kan de alstra något nytt, såsom etiken som alltså alstras av estetiken och normativiteten...

23.

För att summera: idealismens föremål är i något avseende medvetande och dessa föremål nås med medvetandet. Realismens föremål är i något avseende sinnliga och dessa föremål nås med sinnligheten. Kants bedrift var att inse att valet mellan idealism och realism var sprungen ur en falsk dikotomi, hans lösning var att föremål är obestämt sinnliga och att det bestämda finns i medvetandet. Nyrealismen fortsätter att tro på föremålens sinnlighet, men tillägger att de sinnliga föremålen finns i olika föremålsområden. Den realistiska idealismen betonar såväl den medvetna som sinnliga aspekten av föremålen och detta karaktäriseras med hjälp av domäner som är fyra stycken: den faktiska, intryckliga, estetiska och normativa (fem om etik inkluderas).

24.

Världen har gått under. Det finns ingen Verklighet, filosofins största chimär. Verkligheten finns på sin höjd som estetik och normativitet, men den är inte tillräckligt stor för att ens vara en av flera verkligheter. Vi har förlorat Verkligheten, men har återvunnit det verkliga.